

ALLAH'I HAKKIYLA BİLMEK*

Eüzü bi'llâhi mine'ş-şeytâni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîn.... Nahmeduhü bi-cemîi mehâmidih. Lehü'l-hamdü kemâ yenbağî li-celâli vechihî ve li-azîmi sultânih... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ hayra halkihî seyyidinâ ve senedinâ muhammedin ve âlihi ve sahibihî ve men tebiahü bi- ihsânin ilâ yevmi'd-dîn...

Emmâ ba'dü, fa'lemü eyyühe'l-ihvân! Feinne efdale'l-kitâbi kitâbu'llâh... Ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidinâ muhammedin salla'llâhu aleyhi ve sellem...

Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesetin bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin ve sâhibehâ fi'n-nâr... Ve bi's-senedi'l-muttasılı ile'n-nebiyyi salla'llâhu aleyhi ve selleme ennehü kâl:

*مَنْ صَدَقَ اللهُ نَجَا، وَمَنْ عَرَفَهُ اتَّقَى، وَمَنْ أَحَبَّهُ
اسْتَحْيَى، وَمَنْ رَضِيَ بِقِسْمَتِهِ اسْتَغْنَى، وَمَنْ حَذِرَهُ
أَمِنَ، وَمَنْ أَطَاعَهُ فَازَ، وَمَنْ تَوَكَّلَ عَلَيَّ وَكَفَى،
وَمَنْ كَانَتْ هِمَّتُهُ عِنْدَ نَوْمِهِ وَيَقْظَتُهُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللهُ،
وَكَانَتْ الدُّنْيَا تَحْتَهُ عَلَى الْآخِرَةِ وَتُحَذِرُهُ الْفَاقِرَةَ*

(أبو عبد الرحمن السلمى عن الحكم بن عمير)

* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun.

RE. 426/8 (*Men sadaka'llàhe necâ, ve men arafehû ittekà, ve men ehabbehû istehyâ, ve men radiye bi-kısmetihî isteğnâ, ve men hazirehû emine, ve men etâehû fâze, ve men tevekkele aleyhi iktefâ, ve men kânet himmetühû inde nevmihî ve yekazatühû lâ ilâhe illallah kâneti'd-dünyâ tehussühû ale'l-âhireti ve tuhazziruhü'l- fâkireti*)

Sadaka rasûlü'llâh, fî mâ kâl, ev kemâ kâl.

Aziz ve muhterem kardeşlerim!

Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin selâmı, rahmeti, bereketi üzerinize olsun... Allah-u Teâlâ Hazretleri ibadetlerinizi, taatlerinizi kabul eylesin... Dualarınızı, dileklerinizi ihsan ve ikram eylesin...

Geçen hafta bırakmış olduğumuz yerden, *Râmûzü'l-Ehâdîs* isimli hadis kitabının *sad* harfiyle başlayan hadisleri ihtivâ eden kısmından okumaya devam edeceğiz.

Bu hadîs-i şeriflerin okunmasına ve izahına başlamazdan önce, evvelen ve hâsseten şefaatçimiz, rehberimiz, Peygamberimiz Muhammed-i Mustafâ SAS Hazretlerinin ruh-i pâkine hediye olsun diye, sonra onun cümle âl'inin, ashâbının, etbâının, ahbâbının ruhlarına hediye olmak üzere; bilhassa Ümmet-i Muhammed'in mürşid ve mürebbîleri olan sâdât ve meşâyih-i turuk-u aliyyemizin ruhlarına hediye olsun diye;

Bu beldeleri fethetmiş olan fatihlerin, gâzilerin, şehidlerin ruhlarına, ashâb-ı hayrât u hasenâtın ruhlarına, beldemizin medâr-ı iftiharını, burada medfun bulunan sahâbe-i kirâmın, tâbiînin, evliyâullahın ruhlarına hediye olsun diye;

Uzaktan, yakından gelmiş olan siz kardeşlerimizin geçmişlerinin ruhları şâd olsun diye ve biz yaşayan müslümanların Mevlâmız'ın rızasına uygun ömür sürüp huzuruna sevdiği razı olduğu bir kul olarak varmamıza vesile olması dileğiyle, buyurun bir Fâtiha, üç İhlâs-ı Şerif okuyalım, bütün bu üzerimizde hakları olan mübareklere hediye edelim, ondan sonra başlayalım!

.....

a. Allah'a Tevekkül Etmek

Bu hadîs-i şerif Ebû Abdurrahman es-Sülemî'nin eserinde el- Hâkim ibn-i Ümeyr'den rivayeten bize gelmiş bir hadîs-i şeriftir. Ama Peygamber Efendimiz bir başka hadîs-i şerifinde buyurmuş ki;

“—Ben başka peygamberlerden onlarda olmayan beş husus ile mümtaz kıldım, bana beş özellik verildi.”

O beş tanesini sayıyor. Bir tanesi de (*ûtiytü cevâmiu'l-keîm*) “Bana az söz ile çok derin mânalar ifade etmek hassasını Allah ikram etti.” Rasûlüllah'ın sözleri hakikaten birer cümlecik, küçücük bir-iki kelimededen ibaret ama her birisi üzerinde kitap yazılacak kadar geniş mânaları ihtivâ eden sözlerdir.

Şimdi bir hadis okuduk ama çok derin mânalar var. Hadîs-i şerif kısa kısa cümlelerden meydana gelmiş. Dilimizin döndüğünce okumaya, izah etmeye başlayalım.

Peygamber Efendimiz buyurmuş ki:¹

مَنْ صَدَقَ اللهُ نَجَا، وَمَنْ عَرَفَهُ اتَّقَى، وَمَنْ أَحَبَّهُ
اسْتَحْيَى، وَمَنْ رَضِيَ بِقِسْمَتِهِ اسْتَغْنَى، وَمَنْ
حَذَرَهُ أَمِنَ، وَمَنْ أَطَاعَهُ فَازَ، وَمَنْ تَوَكَّلَ عَلَيْهِ
اِكْتَفَى، وَمَنْ كَانَتْ هِمَّتُهُ عِنْدَ نَوْمِهِ وَيَقْظَتُهُ
لَا إِلَهَ إِلَّا اللهُ، وَكَانَتْ الدُّنْيَا تَحْتَهُ عَلَى

الْآخِرَةِ وَتُحَذِرُهُ الْفَاقِرَةَ

(أبو عبد الرحمن السلمي عن الحكم بن عمير)

RE. 426/8 (Men sadaka'llàhe necâ, ve men arafehû ittekà, ve men ehabbehû istehyâ, ve men radiye bi-kısmetihî isteğnâ, ve men hazirehû emine, ve men etâehû fâze, ve men tevekkele aleyhi iktefâ, ve men kânet himmetühû inde nevmihî ve yekazatühû lâ ilâhe illallah kâneti'd-dünyâ tehussühû ale'l-âhireti ve tuhazziruhü'l- fâkireti)

(Men sadaka'llàhe necâ) “Kim Allah-u Teâlâ Hazretleri’ni tasdik ederse necat bulur, kurtulur, necâta erer.”

Allah-u Teâlâ Hazretleri’ni tasdik nasıl olacak?

Allah-u Teâlâ Hazretleri’nin Kur’ân-ı Kerîm’ine inanacak, emirlerini hak bilecek. Doğru dediği şey güzeldir, doğrudur. Eğri dediği şey zararlıdır, çirkindir, yanlıştır. Yasakladığı

¹ Kenzü'l-Ummâl, c.XV, s.913, no:43576; Câmiü'l-Ehâdis, c.XX, s.477, no:22665.

şeyler, bizim aleyhimize olan kötü şeyler olduğundan yasaklanmıştır. Emrettiği şeyler, bizim menfaatimize, dünya âhiret saadetimize vesile olduğu için emredilmiştir. Mevlâmızın emri de güzeldir, yasağı da güzeldir, her hükmüne canımız fedadır. Öyle bir bağlılık ile bağlanacak, Allah'ın varlığını birliğini tasdik edecek, ahkâmına sadakat, sevgi, bağlılık gösterecek. Böyle

yapan necat bulur, kurtuluşun yolu budur. Böyle yapan kurtulur.

O halde biz de ne yapacağız? Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin varlığını birliğini tasdik edeceğiz, ahkâmını tasdik edeceğiz, emirlerine yasaklarına ittibâ edeceğiz.

Mevlâ görelim neyler;

Neylerse güzel eyler.

Hoştur bana senden gelen,

Ya goncagül yahut diken.

Ya hil'at ü yahut kefen;

Lütfun da hoş, kahrın da hoş!

dediği gibi şairlerin, içimizde Allah-u Teâlâ Hazretleri'ne öyle bir bağlılık olacak. Bu kurtuluşa sebep olur.

İkinci cümleciği:

وَمَنْ عَرَفَ هُ اتَّقَى،

(*Ve men arafehû*) “Her kim ki Allah-u Teâlâ Hazretleri’ni bilirse, (*itteka*) takvâ sahibi olur, sakınır, çekinir.”

Falanca adam içki içiyor, kumar oynuyor; edepsiz.

“–Neden?”

Cahil, Allah’ın cezasını bilmiyor, kudretinden haberdar değil, bu dünyanın fâniliğinden haberdar değil... Bu işleri cahilliğinden yapıyor.

Büyüklerimiz demişler ki:

الْجَاهِلُ جَسُورٌ

(*El-câhilü cesurun*) “Cahil oldu mu bir insan cesur olur.”

Küçük çocuk sobanın tehlike olduğunu bilmiyor ki; sobanın üstüne üstüne gidiyor, yapıyor, yapışıp eli yandığı zaman feryadı basıyor. Bir daha sobanın yanından daire çizip öyle geçiyor, yani sobanın yanından düz geçmiyor. Çünkü zararını bildi.

İnsanların çoğu Allah-u Teâlâ Hazretlerini bilmiyorlar.

وَمَا قَدَرُوا اللَّهَ حَقَّ قَدْرِهِ

(الزمر: ٦٧)

(*Ve mâ kaderu’llàhe hakka kadrihî*) [Onlar Allah’ı hakkıyla tanıyıp bilemediler.] (Zümer, 39/67)

Nasıl bilinmesi gerekiyorsa, Allah-u Teâlâ Hazretlerini insanların çoğu hakkıyla bilmiyor. İyi kullarına hazırladığı cennetteki nimetleri bilemiyor. Bilse içinde bir hasretlik çöker, bir aşk çöker, bir muhabbet çöker; ”Ya ben bunu kaçıırırsam hâlîm nice olur!” diye aklı başından gidecek gibi olur. Gecesi gündüzü onu elde etmek için çalışmakla geçer.

Bir insan Allah’ın cehennem gibi bir azap hazırladığını, orada azapların envâ-ı türlüşünü topladığını bilse ödü patlar, uykusu gider, kararı kalmaz, ne yapacağını bilemez hâle gelir, gündüzü kapkara olur! Dışarıda güneş var, gündüzü bile kapkara olur! Allah’ın azabından, korkusundan ne yapacağını bilemez, iştahı kesilir, yemek yiyecek hâli kalmaz. İnsanlar ne cenneti biliyor ne cehennemi biliyor.

Sonra Allah’ın nimetlerini, lütuflarını ve sairesini bilse:

“—Artık bana bu kadar iyilik etmiş, bu kadar nimete beni daldırmış, batırmış, gark etmiş, rahmetine bandırmış; ben de ondan biraz çekineyim, âsi olmayayım.” der.

İnsanlar arasında bir kahvenin 40 yıllık hatırı olurmuş da, bir iyilik yapana insan vefa gösterirmiş de; ”O bana falanca zaman iyilik etmişti. Ben de ona iyilik edeyim. O benim sıkıntılı zamanında imdadıma yetişmişti, ben de ona yetişeyim.” der de, bunca nimetleri kendisine veren Allah, bunca nimetlerin hatırı ne oluyor? İnsan Allah’a şükretmez mi?

Allah’ı bilmiyor.

Sonra insan bu işleri böyle düşündüğü zaman sıralayıp gider, sonu gelmez. Kim Allah-u Teâlâ Hazretlerini iyi bilirse o sakınır, çekinir.

Nereden sakınır?

“—Azabına düşmeyeyim!” diye azabından sakınır. “Aman bu nimetleri elden kaçırmayayım!” diye cennetini elden kaçırmaktan sakınır. Titiz bir müslüman olur. Takvâ ehli bir müslüman olur. Attığı adıma dikkat eder, yaptığı işe dikkat eder.

Neden?

“—Yok, ben onu öyle yapmam.” Neden yapmazsın?

“—Mevlâm darılır. Onun rızasını kaybetmek istemem, küstürmek istemem.” diye düşünür,

“—Rasûlullah bana darılır...”

Bazen öyle oluyor. Allah’ın iyi kulları hatalı bir iş yapınca Rasûlullah Efendimiz rüyada görünüyor, mesela kaşını çatıyor; “Niye öyle yaptı?” diye.

Eskilerin hikâyeleri çok da, yaşayanlardan birisi bana bizzat kendisi anlattı. Dairede oturmuşlar, bir müftü hakkında konuşmuşlar. Birisi şikâyet etmiş de; “Müftü efendi böyledir, şöyledir.” diye konuşmuşlar. O müftü de meğerse mübarek bir insanmış. “Vah vah! Din adamı böyle yapmasa daha iyi değil mi?” demişler. O kötü söz, aleyhinde konuşanın sebebine onlar da birkaç söz katmışlar. Yani gıybet olmuş. Adamcağızı kötölemişler; ama aslında adam kötü değilmiş.

“—Geceleyin namazı kıldım.” diyor, adamcağız bana hâdiseyi kendisi anlatıyor. “Namazlarımı

kıldım, tesbihlerimi çektim, abdestli yattım uyudum. Rüyamda Hacı Bayrâm-ı Velî Hazretlerini gördüm. Tam güneş yanığı yüzü, sakalları gür, tıknazca bir vücudu var. Tarih kitaplarında anlatıldığı gibi... Abdest alacak gibi kollarını sıvamış, ayağında takunyalar. Ama Hacı Bayrâm-ı Velî Hazretlerini gördüm diye sevindim. Yanına varmak istedim.” diyor. Kaşlarını çatmış, ona bir bakmış:

“—O sizin dedikodusunu yaptığınız müftü evliyaullahtandır!” diye bir bağırması rüyada...

“—Kulağım patlayacaktı. Bir uyandım uykudan, hâlâ kulağım çınılıyordu.” diyor.

Rüyada görmüş, hâlâ kulakları çınılıyormuş. Ertesi gün gitmiş; “Aman, o müftü hakkındaki söylenen sözlerden döndüm, tevbe...” demiş, rüyasını arkadaşlarına anlatmış. Sonradan da bir iyi insan olduğu anlaşılmış.

Peki, Hacı Bayram o müftüyü niye müdafaa etmiş?

“—Onu sonradan anladım.” diyor. O müftü efendi meğer Bayrâmiye Tarikati’ndenmiş. Şeyh efendi müridini kolluyor, aleyhinde konuşurmuyor. Pir efendi, tarikatın pîri kaç asır sonra gelmiş müridini kolluyor. Beriki adam da iyi adam, rüyayı gören adam da iyi adam...

İyilere ihtar olur. İyiler bir hatalı bir şey yapınca ona Allah hatasını gösterir. Onun için, Allah’ın evliyâsı, sevgili kulları, onu iyi bilen kullar benim yaptığım çok şeyleri Allah korkusundan yapmazlar.

Neden yapmaz? Takvâsı var; “Bir şey yaparsam derecem düşer.” diye çekinir.

Bir hoş tatlı amca vardı, sağsa Allah selâmet versin, öldüyse rahmet eylesin. “Yorganı çekiverdim mi üstüme geceleyin yattığım zaman, o karanlıkta gözümün önünde ne şekiller, ne güzellikler, neler geçer neler... Çok hoş şeyler görürüm.” diyor.

Tatlı bir insan, bana böyle anlatıyor. “Bir keresinde bahçeye çıktım. Horoz ‘gık gık gık’ yapıyor, ortalıkta dolaşüyor. Hoşuma gitti, ben de takıldım, ona ‘gık gık gık’ yaptım. O eski güzel hallerim kayboldu; gözümle gördüğüm, tatlı yaşadığım haller gitti. Anladım ki bir horozla bile alay etmek iyi gelmedi. Bir daha bir sineğe bir şey yapmaktan korkuyorum şimdi.” diyor.

Bir horozla bile şaka... Aslında ‘gık gık’ demiş; vurmamış, kırmamış kanadını kuyruğunu kopartmamış, yolmamış. “Ama o bile iyi gelmiyor.” diyor.

İşte bu bir nümunedir. Bu hadislerin arasında bunları neden anlatıyoruz?

Allah’ı bilen kullar çok titiz olur, çok edebe riayet ederler. Bir edepsizlik yaptığı zaman, çok mahrumiyetler olacağını bilir, kaçıracağını bilir, sıkıntılara düşeceğini bilir; senden benden daha titiz durur, sözüne sohbetine dikkat eder, attığı adıma, yaptığı işe dikkat eder.

(*Ve men arafehû ittekà*) “Kim onu bilirse takvâ sahibi olur.”

Sonra:

وَمَنْ أَحَبَّ هُ اسْتَحْيَى،

(*Ve men ehabbehû*) “Kim Allah’ı severse, (*istehyâ*) utanır.”

Allah-u Teâlâ Hazretleri’nden utanır. O kabahatleri işlemeye, o

edepsizlikleri yapmaya utanır. Seviyor çünkü...

“—Ben sevdiğime öyle yapmam. Sevdiğim Rabbime, Allah’ıma öyle şey yapmam, böyle kulluk olmaz, bu işi yapmam! İsterseniz kafamı kesin, isterseniz beni yakın, küllerimi rüzgârda savurun, yine yapmam!” der.

Bu sevgiden doğan bir şeydir. Şairin birisi diyor ki:

تَعْصَى الْإِلَهَ وَأَنْتَ تُظْهِرُ حُبَّهُ

هَذَا مَحَالٌ فِي الْقِيَّاسِ بَدِيعٌ

لَوْ كَانَ حُبُّكَ صَادِقًا لَأَطَعْتَهُ

إِنَّ الْمُحِبَّ لِمَنْ يُحِبُّ مُطِيعٌ

Ta’si’l-ilâhe ve ente tuzhiru hubbehû

Hâzâ muhâlün fi’l-kıyâsi bedîu

Lev kâne hubbeke sâdıkan leeta’tehû İinne’l-muhibbe li-men yuhibbü mutîu

“Hem ‘Allah’ı seviyorum.’ diye dilinle söylüyorsun; hem de isyanlara, günahlara dalıyorsun, Allah’a âsi geliyorsun. Akıl var, mantık var; apâşikâr akla mantığa ters bir iş yapıyorsun. Âşikâr bir kabahat yapıyorsun, mantığa sığmaz bir iş yapıyorsun. Hem seviyorum diyorsun hem de günah işliyorsun. Olmaz böyle şey!

Eğer senin sevgin hak olsaydı, gerçek bir sevgiyle sevseydin ona itaat ederdin. Çünkü seven sevene uyar, bir dediğini iki etmez, hatırını kırmaz.”

“—Şuraya gidelim!” der, gider. “Şunu yapalım!” der, yapar. “Şunu ver!” dese, baş üstüne der. Öl dediği yerde ölür, kal dediği yerde kalır. Sevgi öyledir. Sevgi söz dinlemeyi, uyuşmayı, ihtilaf etmemeyi gerektirir. Allah’ı seven de utanır; utanır da günahlara dalmaz.

Burada iki şey var. Tabii bir takvâ var, bir de hayâ var. İki cümlede peş peşe geldi.

İnsanın azapları, kötülükleri düşündüğü zaman korkması, ürpermesi gerekiyor. Kime âsi geliyorsun sen? Mahalle bakkalına mı, bekçisine mi, filanca lâlettâyin bir ferde mi?

Kâinatın sahibine âsi geliyorsun! Olur mu öyle şey?

Haydi bakalım, reiscumhurun aleyhinde konuş, kalk, göreyim.

“—Hocam, sen deli divâne mi oldun? Adam Türkiye Cumhuriyeti’ni temsil ediyor, konuşsam alır götürürler.”

Reisicumhurun aleyhinde konuşmuyorsun, kâinatın sahibi Allah-u Teâlâ Hazretleri... Sen kime ne yaptığının farkında mısın? Ne söylediğinin farkında mısın?

وَمَنْ رَضِيَ بِقِسْمَتِهِ اسْتَعْنَىٰ،

(*Ve men radiye bi-kısmetihi*) “Kim Allah’ın kendisine nasib ettiği rızka, kısmetine razı olursa, (*isteğnâ*) zengin, müstağnî olur.”

Dünyalar onun... “Rabbim bana bir kuru ekmek verdi, biraz da tuz var; oh ne tatlı, banıyorum... Çatur çatur, biraz da kurumuş ekmek... Ama çok tatlı... O tat baklavada börekte olmuyor. Çatur çatur, çatur çatur... El-hamdü lillâh, çok şükür yâ Rabbi! Şu pınardaki su da ne kadar güzel, doydum, çok şükür yâ Rabbi! Şimdi benim karnım doydum, sana ibadet edeyim... Allahu ekber...”

“—Allah bunu vermiş, ne yapalım, çalışıyorum. Ama bugün kısmetim bu kadarmış. Yarın daha çok verir. Öteki kullarına da veren o değil mi; dilerse bana da verir. Verirse de hoş, bu hâlime de razıyım, bugün bana bu gelmiş.”

Allah’ın verdiğiine, taksim ettiği rızka, kısmetine razı oldu mu insan zengin olur; gönül zenginliği derler. Başkasının malında gözü olmaz. Başkasının karısının kızının üzerinde gözü olmaz. Başkasının hâline haset etmez. “Rabbim verdi bana çok şükür, yeter, ne yapalım!” der.

Soruyorum:

“—Ne iş yapıyorsun?”

“–Falanca yerde basit bir iş yapıyorum.”

“–Ne kadar kazanıyorsun, yetiyor mu?”

“–El-hamdü lillâh, çok şükür, yetiyor.”

Geçen gün de bir yerde çarşıda pazarda dolaşıyorduk. Dağgibi bir han gösterdiler; tepesini görmek için başını kaldırdığın zaman takken yere düşecek. Yüksek, bin bir odalı masallardaki hanlar gibi bir şey. Arkadaş;

“–Hocam, bu hanın sahibi hapiste.” dedi.

“–Niye?”

Bunun her bir odasından ayda 30 bin lira kira gelse bu adamcağız parayı koyacak yer bulamaz. Nereye koyacak o kadar parayı, depo bulamaz. O kadar çok parası var... Sigara kaçakçılığı yapmış, yakalanmış, hapse atılmış. Fakir adam, gönlü fakir... O kadar hanı hamamı var ama gönlü fakir. Sigara kaçakçılığından medet umuyor.

Alnının akıyla şu gelenlerle yaşasaydın olmaz mıydı?

Benim öyle bir dükkânım olsa, ayda 30 bin lira gelirim olsa; tamam, yeter, öpüp başıma koyarım. İki tane oldu mu, o alıyyülâlâ olur. Üç tane oldu mu, insanın “Tamam, dur artık.” diyesi gelir. Bin bir tane odalı hanı var, adam sigara kaçakçılığı yapıyor. Gönlü fakir, içi fakir, Allah’ın verdiği rızası yok...

Senin miden ne kadar alır?

“–Bir avuç alır.”

Yahu bu bir avucu koca şeylerle dolduramadın da, bir de kaçakçılık yaparak mı doldurmaya çalıştın?

İsmi zikretmediğimiz için, inşaallah gıybet olmuyor. Bu insanoğlu böyle işte... Fakirdir.

فَقِيرٌ كُلُّ ذِي حِرْصٍ، غَنِي كُلُّ مَنْ يَقْنَعُ.

(*Fakîrün külli zî hırsın, ganiyyün külli men yaknâ*) “Her hırs sahibi insan fakirdir; her kanaat sahibi insan zengindir.”

Fakir ama kanaat sahibi; “Çok şükür, Allah bana bir kulübecik verdi, filanca mahallede gecekondum var, el-hamdü lillâh... Bahçesini de kazıyorum, yolu biraz çamurlu ama... Soğan da oluyor, maydanoz da oluyor... Çok güzel, el-hamdü lillâh!” diyor. Ötekisi Sarayburnu’nda sarayı var, filanca yerde yalısı var; huzuru yok veya yiyemiyor veya hapiste veya hasta... İbretli işler...

O halde insan nasıl olacak?

Allah’ın verdiği razi olacak; “Rabbim helâlinden bugün bunu nasib etmişsin. Harama mı sapayım; sapmam yâ Rabbi! Çok şükür. Ötekisine haset mi edeyim; etmem yâ Rabbi! Ona da sen verdin. O kardeşimin belki benden daha iyi hâli vardır da ondan vermişsindir, daha çok ver yâ Rabbi! Kimsenin malında gözüm yok!” diyecek.

İşte bak, İslâm böyle olur.

“—Allah daha çok versin. Birini bin etsin. Çok hayırlara vesile olsun. O paraları kazansın, yesin, içsin, izzet ikram içinde yaşasın, hayrât u hasenât da yapsın. Gözüm yok; Mevlâmın verdiği bana yetiyor. Çok şükür bu hâlime, bugünüme... Allah bugünlerimi aratmasın.”

İyi müslümanlık terbiyesi almış olanlar böyle diyor.

Ama İslâm terbiyesi almamış olanlar:

“—Niye o şu kadar alıyor da ben bu kadar alıyorum? Niye onun

köşkü var da benim yok? Niye onun arabası var da benim yok?” Vur arabasına, çek bıçağı, sapla arabasının tekerine... “—Dört tekerini birden şişledim, oh şimdi içim rahat.”

Ne oldu? Ne kazandın? Eline ne geçti? Bizim arkadaşlardan birisi:

“—Aman burada arabayı park etmeyelim!” diyor. Neden?

“—Burada servet düşmanları var. Geçenlerde buraya bir arkadaş Mercedes’iyle gelmiş, dört tekerini birden bıçakla kesmişler.” diyor.

Ne kazandın o dört tekerleği patlattın da?

Hırs... “Niye onun arabası var, niye benim yok?”

İşte İslâm terbiyesi olmayınca o zaman insanlar birbirlerine düşer. İslâm terbiyesi olsa o zengin de fakir kardeşini kollar. Bu tek taraflı olmaz, yani bir taraflı değil.

İslâm bir sistemdir. Sistem ne demek?

Birbiriyle uyuşan, birbiriyle irtibatlı tıkrır tıkrır çalışan bir nizamdır. Bunun içinden bazı parçalarını alsan çalışmaz.

Arabanın motor kaportasını aç, içinden karbüratörünü çıkart; hadi bakalım, öbür tarafı çalışsın...

“—Hocam çalışmaz. “

Küçücük bir parça...

“—Küçücük de olsa çalışmaz. “

Bir parçasını aldın mı çalışmaz. Arasından bir şeyi çekip çıkardın mı, bir boruyu kapatıverdin mi, bir vidasıyla oynadın mı çalışmaz. Sistem çünkü... Ama hepsi birden güzelce çalışıyor. Araba alıyor insanı, yel gibi nerelerden nerelere götürüyor. Sistem.

İslâm'ın sistemi de zengine emir verir:

“—Sen bu parayı helalinden kazan!” bir. “Kazandığından zekâtını ver. Fakiri gözet!” der, iki. “İsrafa düşme.” der, üç. “Gösteriş yapma.” der, dört. Oradan onu terbiye eder.

Buradan fakire der ki:

“—Allah'ın taksimine razı ol, gidip de falancanın fabrikasını tahrip edip de, ustabaşını bıçaklayıp da anarşi çıkartma!” der.

Patrona der ki:

“—Çalıştırdığın işçinin akşam alın teri kurumadan ücretini ver.”

İşçiye der ki:

“—Sen bunu ücretle yapıyorsun, paranı helal ettir, sonra hayrını göremezsin.” der.

Böyle her tarafı dengeli yapar. Talebeye, “Hocana hürmet et!” der. Hocaya, “Talebene şefkat et!” der. Sistem çünkü; onun orası öyle olacak, burası böyle olacak, onlar o zaman bir araya gelecek.

Bir otomobil parçasını alıyorsun, bakıyorsun bazı yeri çıkıntı, bazı yeri girinti, bazı yeri oyuk, bazı yeri delik.

Neden?

“—Hocam senin işin ayrı, sen oraya karışma, onların her birinin sebebi var. Çıkıntısı da lazım, deliği de lazım. O deliğinden vida geçecek, şuraya bağlanacak. Bu çıkıntısı şu işe yarayacak, şurası şu işe yarayacak.”

İslâm böyledir işte... Onun için her tarafıyla birlikte düşüncecek.

“—Yâ Rabbi! Sen bizi dinde fıkıhla merzûk eyle. Yani bizi dinde fakih eyle...”

Ne demek? Yani her işin aslını faslını, kenarını köşesini, çizgisini hududunu iyi bilmek. Bir tarafa fazla yüklensek:

“—Çizgiyi geçtin hocam, yanlış oldu.”

Fakir boynunu büksün, hiç para kazanmasın, şöyle yaşasın. Bu tarafa çok fazla yüklendin mi çizgi bozulur, şekil bozulur, sistem çalışmaz. Hem öyle diyeceksin, hem böyle diyeceksin. Yani her taraf vazifesini bilecek. Kocanın vazifesi var, karının vazifesi var. Herkes vazifesini bilecek.

Evet, işte kısmetine razı olmak da bu.

Kısmetine razı olmaktan “Daha fazla kazanmak için çalışmak

yok!” mânasını çıkartmayacağız. Onun için söylüyoruz.

“—Bana bir lokma, bir hırka yeter, çalışmayayım!” Neden?

“—Çalış, kazan, ye, yedir. Kendin de ye, başkasına da yedir!”

Çalış, kazan, ye, yedir,

Bir gönül ele getir.

Bir gönül kazan, bir kalp kazan... Göster bakalım, senin kazandığın bir kalp var mı?

“—Ben helalinden çalışacağım hocam, ondan sonra da paramla ahbâbı çağırırım, ilk maaşımla bir ziyafet çekerim... Hayrat yaparım, hasenât yaparım... Biraz daha zengin olursam cami yaptırırım. Bizim köyün çeşmesi yok, bizim köylü ne çeker, ona su getiririm... Bizim köye giderken çapul çupul dereden geçilir, oraya köprü yaptırırım.”

Kazanırsan hayrât u hasenât yaparsın. Zenginlerin hayır yapma, sevap kazanma imkânı daha fazladır. Onun için hayırlı çalışırsın, kazanırsın. Kısmetine razı olmak meselesini bu çizgiler içinde doğru anlamak lazım!

وَمَنْ حَذَرَهُ أَمِنَ،

(*Ve men hazirehû emine*) “Kim Allah’tan hazer ederse emniyette olur.” Çünkü korktu, hatalı işler yapmadı; o zaman âhirette selâmet bulur, emniyette olur.

Allah-u Teâlâ Hazretleri ne buyurmuşsa, ne söylemişse, ne emretmişse hepsi bizim faydamızadır.

“—Kadınlar kapansın.” demiş, fena mı etmiş?

Çok güzel!

“—İçki içilmesin.” demiş, fena mı etmiş?

“—Aman hocam, çok güzel, iyi ki yasaklanmış. Çocuğuma ben içirmemek için şahin gibi etrafında dolaşıyorum, kerata alışırsa sonra mahvoluruz.”

Pekiye çocuğuna içirmiyorsun, kendin niye içiyorsun?

Allah’tan korkan emniyette olur.

وَمَنْ أَطَاعَهُ فَأَزَّ،

(*Ve men etâehû fâze*) “Kim Allah’a itaat ederse fevz ü felâh bulur.”

Allah’ın emirlerine uymakta çok hayır ve bereket var. Sabahleyin namazını kılarsın, tesbihini çekersin, Kur’ân-ı Kerîm’ini okursun; Allah Allah... Akşam bakarsın sofranda bir hayır, bir bereket, bir bolluk; nereden geldiğini anlayamazsın.

وَمَنْ تَوَكَّلَ عَلَيَّ هِ اِكْتَفَى،

(*Ve men tevekkele aleyhi iktefâ*) “Kim Allah’a tevekkül ederse Allah ona kifâyet eder.” Allah ona yeter, istediğini ihsan eder.

Allah’a tevekkül etmeyi Allah bize emrediyor:

فَتَوَكَّلُوا عَلَى اللَّهِ

(النمل: ٧٩)

(*Fetevekkelû ale’llàh*) “Allah’a tevekkül edin!”
(Neml: 79)

Allah’a dayanın, Allah’a sığının, Allah’a güvenin, onu vekil edinin. “*Hasbüna’llàhu ve ni’me’l-vekîl!*” deyin. Buna alışacağız, tevekkülü öğreneceğiz. O da öğrenmemiz gereken bir şey. Böyle yaptı mı Allah onun sıkıntılarını, ihtiyaçlarını giderir.

وَمَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ وَحَسْبُهُ

(الطلاق: ٣)

(*Ve men yetevekkel ala’llàhi fehüve hasbühû*)
“Kim Allah’a tevekkül ederse, Allah ona yeter, ihtiyaçlarını giderir. Ummadığı yerden kapılar açar, ummadığı yerden rızıklandırır.” (Talak, 65/3)

Sen hiç kerâmet diye bir şey duymadın mı? Senin başına hiç olağanüstü bir hâdise gelmedi mi? İnsanın başına çok şeyler geliyor; ibret almasını bilse, hatırında tutmasını bilse...

وَمَنْ كَانَتْ هِمَّتُهُ عَنِ دَنُومِهِ وَيَقْظَتُهُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَكَانَتْ الدُّنْيَا تَحْتَهُ عَلَى الآخِرَةِ، وَتُحَذِّرُهُ

الفارقة.

(*Ve men kânet himmetühû inde nevmihî ve yekazatühû lâ ilâhe illa'llâh*) “Her kimin ki uykusunda ve uyanıklığında aklı, fikri, himmeti, gayreti *Lâ ilâhe illa'llâh* demek olursa; (*kâneti'd-dünyâ tehussühû ale'l-âhireti*) dünya onu âhirete kılavuzlar, teşvik eder. (*Ve tuhazziruhü'l-fâkireti*) Bel kemiğini parçalayacak o âhuret azaplarından, korkunç azaplardan onu korur kurtarır.”

Şimdi bu son cümle bize *Lâ ilâhe illa'llâh* sözünün hassasını anlattı. Yani bir hususiyeti var ki, *Lâ ilâhe illa'llâh* sözü insanı âhirete rağbet ettiriyormuş. Ondan sonra da âhiretin azaplarından, beli büken, insanın bel kemiğini darmadağın eden büyük belalardan, musibetlerden koruyup kurtarıyormuş.

Nasıl diyecekmiş ama? Bak, Peygamber Efendimiz ne diyor: (*Ve men kânet himmetühû inde nevmihî ve yekazatühû lâ ilâhe*

illa'llâh) “Uykusu esnasında, uyanıklığı esnasında aklı fikri *Lâ ilâhe illa'llâh* olursa..” Demek ki çokça söylemeyi tavsiye ediyor. Gece gündüz Allah'ın adını anmasını, kelime-i tevhîdi söylemesini teşvik ediyor.

İşte bunun gibi nice hadîs-i şerifler var da dervişler onun için Allah diyor, onun için *Lâ ilâhe illa'llâh* diyor.

Peygamber Efendimiz'e uymak hiçbir kimsenin itiraz etmeyeceği bir şey. Kur'ân-ı Kerîm'e uymak hiçbir müslümanın itiraz etmeyeceği bir şey. İşte insan ona uyduğu zaman nereye varır?

Nereye gittiğini bilmez; tıklar tıklar, tıklar tıklar gider. Gözünü bir açar, birinci sınıf derviş olmuş.

Neden? Dervişlik o da ondan.

Başka şey sanıyorlar, başka türlü değerlendiriyorlar. Halbuki o işte; insan Allah'ın emirlerini tutarsa, Rasûlullah'ın sünnetine uyarsa hâlis, süzme, numune, heykeli dikecek bir güzel müslüman olur, yani iyi derviş olur.

Bu hadîs-i şerifte çok çok kıymetli şeyler söylendi. Ben dedilimin döndüğünce kısaca anlatmaya çalıştım. Ne yapalım, bir kere daha söyleyiverip öteki hadîs-i şerife geçelim:

(Men sadaka'llâhe necâ) “Kim Allah'ı tasdik ederse necat bulur.

“ *(Ve men arafehû ittekâ)* “Kim Allah'ı bilirse takvâ sahibi olur, ondan sakınır.”

(Ve men ehabbehû istehyâ) “Kim Allah'ı severse hayâ eder, günahlara dalmaz.”

(Ve men radiye bi-kismetihî isteğnâ) “Kim Allah'ın kendisine nasip ettiği kismetine razı olursa zengin olur, zenginleşir.”

(*Ve men hazirehû emine*) “Kim Allah’tan korku üzere olursa, hazer ederse dünyada âhirette emniyette olur, selâmette olur.”

(*Ve men etâehû fâze*) “Kim Allah’ın emirlerine itaat eder, mutî bir kul olursa fevz ü felah bulur.”

(*Ve men tevekkele aleyhi iktefâ*) “Kim Allah’a tevekkül ederse, Allah onun ihtiyaçlarını sağlar, onu ihtiyaçları karşılanmış bir insan hâline getirir.”

(*Ve men kânet himmetühû inde nevmihî ve yekazatühû lâ ilâhe illa’llâh*) “Her kimin ki uykusunda ve uyanıklığında aklı fikri *Lâ ilâhe illa’llâh* olursa, *Lâ ilâhe illa’llâh* demeye himmet ve gayret ederse... Yani dili zikirli olursa, çok zikrederse...”

Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:²

أَفْضَلُ الذِّكْرِ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ

(ت.ن.ه. عن جابر)

(*Efdalü’z-zikri lâ ilâhe illa’llâh*) “Zikrin en üstünü, en güzeli, en faziletlisi, en sevaplısı ‘*Lâ ilâhe illa’llâh*’tır.”

O da öyle derse, ne olur?

² Tirmizî, *Sünen*, c.V, s.462, no:3383; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.II, s.1249, no:3800; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.III, s.126, no:846; Hâkim, *Müstedrek*, c.I, s.676, no:1834; Beyhakî, *Şuabü’l-İman*, c.IV, s.90, no:4371; Neseî, *Sünenü’l-Kübrâ*, c.VI, s.208, no: 10667; Deylemî, *Müsnedü’l-Firdevs*, c.1, s.352, no: 1414; Câbir ibn-i Abdullah RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.I, s.612, no:1748; *Keşfü’l-Hafâ*, c.1, s.171, no: 452; *Câmiu’l- Ehâdîs*, c.V, s.206, no:3995.

“—Dünya onu âhirete kılavuzlar.”

Dünya insanı âhirete nasıl kılavuzluyor?

Bu dünya insanı aldatmaca yapıp da kedisine bağlayan bir varlık değil miydi? Bu dünyayı bir ihtiyar koca karıya benzetmemişler mi? Süslenip, boyanıp, güzel elbiseler giyip, dudaklarını, yanaklarını allıklarla, badana gibi boylarla boyayıp, yaşlılığını belli etmeyip de insanın gönlünü çelip de helâk etmiyor muydu bu gaddar dünya, köhne dünya?

Çünkü bu dünya yaşlı, yüz yıllardan beri var. Biz yeni geldik, gideceğiz. Biz tecrübesiziz, o tecrübeli dünya. İşi aldatmaca...

Nasıl aldatır?

Süsler... Bakarsın dışarıda kuşlar ‘fik fik’ ötüyor, çiçekler açmış, bahar geliyor ya şimdi... Ondan sonra, tatlı tatlı meltemler esiyor, her taraf yeşermiş, çimenler papatyalanmış...

“—Ne kadar güzel... Getir içki şişelerini, şu çayırdaki bir âlem yapalım!”

Tüh utanmaz! Bu güzellikler karşısında yapacağın iş bu muydu? Bunları Yaratan’a daha iyi kulluk etmeye, daha büyük sevgiyle bağlanmaya, daha büyük hayranlıkla sevgini artırmaya yönelmen gerekmez miydi?

“—Aman yâ Rabbi! Ne güzel sanatın var! Şu güzelliklere bak yâ Rabbi! Sana iyi kulluk yapmaya karar verdim yâ Rabbi! Yâ Rabbi! Şu yeryüzü kışın ölmüş gibiydi, şu ağaç tepeden tırnağa odun yığınıydı... Sübhanallah, ne sanatın var yâ Rabbi! Şu odun yığını yapraklandırdın,

yeşil hülleler giydirdin, gelin gibi çiçekleler tepeden tırnağa süsledin, ne sanatın var yâ Rabbi! Sen varsın, birsin yâ Rabbi! Ben sana iyi kulluk edeceğim!” diye bağlanması lazım.

“—Getir içki şişesini, hadi arkadaşlar toplanın, hadi bakalım mezeleri getirin...”

Tüh! Başka yapacak şey yok muydu?

“—Hocam dünya aldattı.”

Süslü, ziynetli, zevkli, sefalı; insanı aldatıyor, âhiret yolundan çekiyor. Dünyanın böyle bir özelliği var. Dünya insana düşmandır. Dünya insana zindandır.

Ama bak burada ne dedi Peygamber Efendimiz; *Lâ ilâhe illa'llâh* diyene dünya diyor ki:

“—Sen bana bakma. Benim yüzüm buruşuktur, bir işe yaramam. Sen âhirete yönel!”

“—Âhirete yönel!” diye onu âhirete teşvik ediyor.

Bu, *Lâ ilâhe illa'llâh*'ın hususiyetidir.

Demek ki insan *Lâ ilâhe illa'llâh*'a devam ederse, bu dünyanın hiçliğini anlar, zühd duygusu içine yerleşir, âhirete rağbet eder de âhireti kazanır. Sonra dünya da yine onun peşinden gelir, kös kös gelir, burnu sürte sürte gelir. Hadîs-i şeriflerde öyle bildirilmiş.

Bir insan Allah yolunda gidince sanıyor musunuz ki dünya nimetlerinden Allah onu mahrum eder?

Hayır, hayır! Dünyada nasibi neyse onun arkasından gölge gibi bu sefer kös kös gelir.

Hani bazı inatçı kurbanlıklar vardır, boynuzuna ipini takarsın, çekersin, ayağını diretir, gelmek istemez, sen de çekersin. Mecburen gelecek. Öyle mecburen gelir. Allah yazmış; “Bu rızık bu kulumun kursağından geçecek, bu gelecek.” Muhakkak gelir.

“—Allah dünyaya dalıp da günahlar işleyenlere âhirette çok cezalar verecek, aman öyle yaparsan azaplara uğrarsın!” diye dünya insana tavsiyede bulunur. Bak, *Lâ ilâhe illa’llâh* dediği zaman dünya insana neler yaptırtıyor...

Bu hadîs-i şerif böylece hatırınızda kalsın diye bir kere daha tekrar ettik. Öbür hadîs-i şerifler bundan sonra sayfanın sonuna kadar hocalarımızın bize öğrettiği dervişliğin doğru yol olduğunun ispatıdır.

Hocamız bize ne demiş?

“—Sabah namazından sonra otur, iştirak vaktine kadar bekle, zikreyle!” demiş; delili burada.

Hocamız bize ne demiş?

“—Duhâ namazı kıl!” demiş; delili burada.

Hocamız bize ne demiş?

“—Akşam namazından sonra evvabîn namazı kıl!” demiş.

Allah razı olsun, mekânları cennet olsun; delili burada, hadîs-i şeriflerde. Hepsinin bütün delilleri burada. Şimdi onlar geliyor. Okuyalım bakalım!

b. Kırk Gün Cemaatle Namaz Kılmanın Karşılığı

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

Hız. Ömer RA'dan bir hadîs-i şerif. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki:³

مَنْ صَلَّى فِي مَسْجِدِ جَمَاعَةٍ أَرْبَعِينَ لَيْلَةً، لَا تَفُوتُ هُ الرِّكَعَةُ الْأُولَى مِنْ صَلَاةِ الظُّهْرِ، كُتِبَ لَهُ

بِهَا عِتْقٌ مِنَ النَّارِ

(هـ.ب. كـر. وابن النجار عن عمر)

RE: 426/9 (*Men sallâ fî mescidin cemâaten erbaîne leyleten, lâ tefûtühü'r-rek'atü'l-ûlâ min salâti'z-zuhri, kûtibe lehû bihâ itkun mine'n-nâri*)

(*Men sallâ fî mescidin cemâaten erbaîne leyleten*) “Kim kırk gece namazını cemaatle kılınan mescidde kılarsa; (*lâ tefûtühü'r-rek'atü'l-ûlâ*) Allahu ekber dediği zaman, imamın kıldığı ilk rekâtı kaçırmadan, hemen orada hazır bulunarak... Sonuna yetişerek değil, işin başında... (*Min salâti'z-zuhri*) Öğlen namazından itibaren... (*Kûtibe lehû bihâ itkun mine'n-nâri*) Ona kırk günlük cemaate devamından dolayı cehennemden âzatlık beratı yazılır, eline verilir.”

³ Beyhaki, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.62, no:2876; İbn-i Asakir, *Tarih-i Dimaşk*, c.XLIII, s.88; Hz. Ömer RA'dan.

Kenzü'l-Ummal, c.VII, s.565, no:20278; *Camiü'l-Ehadis*, c.XXI, s.17, no:22792.

“—Al, bu kâğıt senin yanında dursun; sen cehennemden âzat oldun, seni cehenneme atmak isteyenlere gösterirsin, cennete gidersin!” diye cehennemden âzatlık beratı verilir.

Nasıl yapacaktık? Cemaatle namaz kılınan yere, cemaate müdâvemet edecekmişiz.

Cemaatimizden gıpta ettiğim kimseler var; her namazda gelirler el-hamdü lillah, burada ön safta yerlerini alırlar, namazlarını kılarlar. Burada bulunduğum zaman onları görmediğim zaman şaşırıyorum, memleketine, bir yere gitmişse ancak öyle... Muntazam kılarlar. İşte o devamın bereketi, Allahu Teâlâ Hazretleri öyle kimseleri cehennemden âzat edecek.

Şimdi burada ne dedi?

(*Fî mescidi cemâatin*) dedi. Mescid demek, secde mahalli demektir. İnsan tek başına evinin bir odasında mescid edinirse; *Allahu ekber* deyip orada namaz kılabilir, o da mescid. Ama *mescidi cemâatin* demek, cemaatin toplanıp da namaz kıldığı yer demek.

Çünkü İslâm’da topluluğun, birlik ve beraberliğinin çok kıymeti var da birçok kimse bu işin farkında değil. Cemaat kıymetli, muhabbet kıymetli, kardeşlik kıymetli, bereket onda, hayır onda... Onun için, evinde kıldığı namazdan burada kıldığı namaz daha sevaplı.

Ne dedi? (*Erbaîne leyleten*) Kırk gece dedi. Maksat kırk gün demek.

Ondan sonra, (*lâ tefûtühü'r-rek'atü'l-ûlâ*) dedi. Yani şartı nedir? Namaza başında yetişecek, kuyruğunda değil. Başında, imamın arkasında hazır bulunacak, ilk rekâta yetişecek.

(*Mine's-salâti'z-zuhri*) dedi. “Öğle namazından başlayarak böyle devam ederse...” demek. Neden (*mine's-salâti'z-zuhri*) dedi? Öğle namazını kılacak, akşam var arada, yatsı var, sabah namazı da daha güneş tam doğmadan kılınıyor. O taraftan itibaren bir günlük beş vakit namazı kılmanın ifadesi bu.

Beş vakit namazı kırk gün camide kılsa, kendisine bir diploma verilir. Beratı belki genç kardeşlerimiz anlamaz. Eskiden padişahlar berat verirlerdi. “Bizim Sultan Hamit'ten kalma beratımız var, bak upuzun açılıyor, teneke kutunun içinden çıkartayım, göstereyim.” İşte onun gibi, artık nasılsa, Allah'ın onu cehennemden âzad ettiğine dair mânevî bir berat eline verilir.

Aşağıdaki hadis-i şerif de buna yakın... Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁴

مَنْ صَلَّى فِي مَسْجِدِ جَمَاعَةٍ أَرْبَعِيْنَ لَيْلَةً، لَا تَفُوتُ هُ الرُّكْعَةُ الْأُولَى مِنْ صَلَاةِ الْعِشَاءِ، كَتَبَ اللَّهُ لَهُ بِهَا عِتْقًا مِنَ النَّارِ

(هـ. والحكيم عن عمر)

⁴ İbn-i Mace, *Sünen*, c.III, s.20, no:790; Hz. Ömer RA'dan.

Kenzü'l-Ummal, c.VII, s.396, no:19571; *Camiü'l-Ehadis*, c.XXI, s.17, no:22791.

RE: 426/10 (*Men sallâ fî mescidin cemâaten erbaîne leyleten, lâ tefûtühü'r-rek'atü'l-ûlâ min salâti'l-işâi, keteba'llàhu lehû bihâ itkan mine'n-nâri*)

(*Men sallâ fî mescidin cemâaten erbaîne leyleten*) “Kim kırk gece namazını cemaatle kılınan mescidde kılarsa; (*lâ tefûtühü'r-rek'atü'l-ûlâ*) Allahu ekber dediği zaman, imamın kıldığı ilk rekâtı kaçırmadan, hemen orada hazır bulunarak... Sonuna yetişerek değil, işin başında... (*Min salâti'l-işâi*) Yatsı namazından itibaren... (*Keteba'llàhu lehû bihâ itkan mine'n-nâri*) Ona kırk günlük cemaate devamından dolayı Allah ona cehennemden âzatlık beratı yazar.”

Aşağıdaki hadîs-i şeriflerde de buna benzer hadisler var, onları da hızlı hızlı okuyuverelim!

c. Cemaatle Namaz Kılmanın Mükâfâtı

Bir müjdeli hadis-i şerifi daha okumak istiyorum aynı sayfadan. Tirmizî rivayet etmiş ve sahih diye buyurmuş. Enes RA'dan... Peygamber Efendimiz bu üçüncü hadis-i şerifinde buyurmuş ki:⁵

⁵ Tirmizî, *Sünen*, c.II, s.7, no:241; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.61, no:2872; İbn-i Asâkir, *Mu'cem*, c.II, s.228, no:1560; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.367, no:7570; Abdü'r-Rezzak, *Musannef*, c.I, s.528, no:2019; İbn-i Asâkir, *Mu'cem*, c.II, s.228, no:1560; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.II, s.403; Mizzî, *Tehzîbü'l-Kemâl*, c.XIII, s.385, no:2963; İbn-i Hacer, *Lisânü'l-Mîzân*, c.II, s.46, no:169; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.560 No; 20253: *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XXI, s.22, no:22809.

مَنْ صَلَّى لِلَّهِ أَرْبَعِينَ يَوْمًا فِي جَمَاعَةٍ، يُدْرِكُ
التَّكْبِيرَةَ الْأُولَى، كُتِبَ لَهُ بِرَاءَتَانِ: بَرَاءَةٌ مِنْ
النَّارِ، وَبَرَاءَةٌ مِنَ النَّفَاقِ

(ت.هـ.ب. عن أنس)

RE. 426/11 (*Men sallâ li'llâhi erbaîne yevmen fî cemâatin yüdrikü tekbîrete'l-ûlâ, kütibe lehû berâetân: Berâetün mine'n-nâr, ve berâetün mine'n-nifâk*)

Sadaka rasûlü'llâh, fî mâ kâl, ev kemâ kâl.

Burada Peygamber Efendimiz buyuruyor ki:

(*Men sallâ*) “Kim namaz kılsa...” Ama niçin?
(*Li'llâhi*) “Allah için kılsa... Gösteriş için değil, âdet olsun diye değil, başka bir sebeple değil; Allah için kim kılsa...”

Ne zaman? (*Erbaîne yevmen*) “Kırk gün.”

“—Bir ay on gün, 40 gün devam ederse...”

(*Fî cemâatin*) “Cemaatle...” Yalnız değil; cemaatle kim kılsa... (*Yüdrikü tekbîrete'l-ûlâ*) “İmamın başlangıçtaki ilk tekbirine, *Allahu ekber* demesine yetişmiş bir halde kılsa...”

Rekât kaçırmış olarak değil, yetişmiş olarak kim kılsa... (*Kütibe lehû berâetâni*) “Ona iki tane berat yazılır. İki diploma

verilir, mânevî iki berat verilir: (*Berâetün mine'n-nâri*) ‘Sen cehennemden âzatsın, cehenneme girmeyeceksin!’ diye bir berat, cehennemden kurtuluş beratı... (*Ve berâetün*

mine'n-nifâk) ‘Münafık da değilsin, sen has hâlis müslümansın, al sana diploma...’ diye münafıklıktan uzak olduğuna dair de bir berat verilir.”

Cehenneme de girmez, münafıklık da artık ona sokulamaz; has kul olur. Münafık, içi bozuk kul demek. Elmayı dışından alıyorsun, güzel, bıçağı vuruyorsun, soyup yiyeceksin; içi kurtlu, atıyorsun. Dışı güzeldi, rengi kıpkırmızıydı, içi çürümüş. Portakalı alıyorsun, bıçağı vuruyorsun; hay Allah, o şiddetli sıfır altı soğuklarda donmuş, içi bir işe yaramaz, acılaşmış, atıyorsun. Münafık da içi bozuk insan demek. Allah böyle kimseye münafıklıktan berat veriyor, yani has müslüman oluyor, içi de sağlam müslüman oluyor.

O halde bu hadislere göre ne yapalım?

Ha gayret, kazancı çok da, zor bir şey de değil. Zaten namazları kılıyoruz, kılacağız. Evimizde kılacağımıza, camide kılmaya dikkat ederiz. Yatsısıyla, sabahıyla kaçırmamaya dikkat ederiz.

Allah-u Teâlâ Hazretleri cümlemizi o beratları eline alanlardan eylesin...

d. Sabah ve Yatsı Namazını Cemaatle Kılmak

Bu hadîs-i şerifi de Hatîb-i Bağdâdî ve İbn-i Asâkir kitaplarında rivayet etmişler. Yine Enes RA’dan rivayet ediliyor. *Radıya’llâhu anhüm ecmaîn*, sahabesinin cümlesinden Allah razı olsun...

Bu hadîs-i şerifte de Peygamber Efendimiz şöyle buyurmuş:⁶

مَنْ صَلَّى أَرْبَعِيْنَ يَوْمًا صَلَاةَ الْفَجْرِ وَعِشَاءِ
الْآخِرَةِ فِي جَمَاعَةٍ، أُعْطَاهُ اللهُ بَرَاءَتَيْنِ: بَرَاءَةً مِنَ

النَّارِ، وَبَرَاءَةً مِنَ النِّفَاقِ

(خط. كر. وابن النجار عن أنس)

RE. 426/12 (*Men sallâ erbaîne yevmen salâte'l-fecri ve'l-işâi'l-âhireti fî cemâatin, a'tâhu'llâhu berâteyni: berâeten mine'n-nâri berâeten mine'n-nifâki.*)

(*Men sallâ erbaîne yevmen*) “Her kim ki kırk gün namaz kılsa...” Neyi kılsa? (*Salâte'l-fecri*) “Sabah namazını, (ve *işâi'l-âhireti*) son akşam namazını, yani yatsı namazını...”

Birinci akşam namazı, *mağrib* dediğimiz güneş batarken kılınan akşam namazı, ötekisi yatsı dediğimiz namaz.

“Sabah ve yatsı namazını kim kılsa, (*fî cemâatin*) cemaatle, cemaat içinde...” Yalnız değil, kaçırmış olarak değil, evinde değil. (*A'tâhu'llâhu berâteyni*) Allah ona iki berat verir.”

“—Birisi cehennemden berat, birisi de münafıklıktan berat.” “Münafıklıktan berî oldun, sen paksın.” diye bir yazı...

⁶ Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.XIV, s.288, no:7588; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimâşk*, c.LII, s.338, no:6248; İbnü'l-Cevzî, *İlel*, c.I, s.431, no:734; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

“Cehennemlikten uzak oldun, sen cennetliksin.”
diye bir yazı...

Demek ki bu 40 gün namazı cemaatle kılmaya dikkat edeceğiz.

Yukarıdaki hadisler de hepsi aynı mânaya geliyor. Hepimiz inşaallah gayret edelim. Biz ömrümüzde böyle çok 40’lar çıkartırız... Gayret etsek bir 40 tamamlarız, bir daha tamamlarız, bir daha tamamlarız, bir daha tamamlarız... Cemaate dikkat!

Onun için bu mescidleri çok yapmışlar. Ben eskiden şaşırırdım: Şehzadebaşı cami kocaman bir cami, avlusunun bitişiğinde Burmalı Minareli bir başka cami, ön tarafında İbrahimpaşa cami, sebilin olduğu yerde bir cami, sol tarafında Akarçeşme cami... Sübhanallah... Vefa Bozacısı’nın yanında bir ara nalbant dükkânı olarak kullanılmış bir başka cami... Belediyenin nikâh kıyma yeri tarafında restore edilmiş bir başka cami... Ya iki adımlık yerde bu kadar cami...

Cemaatin kıymeti fazla olduğundan, dedelerimiz hepsi camiye koşmuşlar; senin benim gibi televizyonun karşısında ömür telef etmemişler.

Telefisyon. Neymiş o âletin adı? Televizyon değil, *telefisyon*; telef etme âleti. Neyi telef ediyor? Vakitleri veriyorsun, öğütüyor; havaya... Haydi, yakıyor soba gibi, vakitler gidiyor.

“—Hani sen kitap okuyacaktın, ilim öğrenecektin? Hani çocuğum sen derslerine çalışacaktın? Sınıfta kaldın, bak!”

İşte onlar öyle yapmazlardı. Onlar sabah namazında dükkânlarını açarlardı. Hayatları ibadetlere göre ayarlıydı. Öyle güzel ayarlanmıştı ki, öyle bir nizam vardı ki... Sabah namazını kılarlardı, tesbihlerini çekerlerdi, işine besmeleyle giderlerdi, dükkânını açardı.

Hatta bir eski tablo, bizim profesör arkadaşlardan birisi Paris'te bir müzede görmüş, resmini çekmiş, hakkında makale yazdı. Piyasa dualarla açılmış. Şeyh efendi sarığıyla cübbesiyle gelirmiş, el açarmış:

“—Allah'ım yâ Rabbi! Sen bize hayırlı rızık nasip et. Güzel işler yapmayı nasip eyle...” ne diye dua ediyorsa, piyasa elbirliğiyle öyle açılmış.

Esnafın güne nasıl başladığına dair resimleri var. Namaz vakti geldi mi hemen namaza koşarlarmış.

Kapalıçarşı'da ben bir ara bulunmuştum, orada namazgâhlar filan vardı. Namaz vakti oldu mu herkes hemen dükkânı kilitleyiverip namaza koşarlardı.

Ondan sonra akşam evine gelirlermiş. Akşamleyin ben hatırlarım; ezandan sonra eve gelirsek babalarımız, dedelerimiz kaşlarını çatarlardı.

“—Akşamdan evvel evin bütün ahâlisi eve gelecek bakalım.”

Neden? Oruçluysa oruç iftar edilir, orada muhabbetli bir sofraya kurulur, büyükler gelir. İşler akşam namazı vaktinde bitmiştir. Akşam saat 12'de okunurdu, gün bitti; 12, yeni bir gün başlıyor. Ne güzel muhabbetliydi... Yatsıya da camiye giderlerdi, bütün cemaat birbirini görürdü. Hayat ona göre nizamlanmıştı.

Şimdi hayat telefisyona göre ayarlanıyor; televizyonda program kaçta biterse, bayrak direğine bayrak çekilinceye kadar millet karşısında...

Uykusuzluktan sabah namazı kaçacak...

“—Kaçarsa kaçsın...”

İşe geç gideceksin...

“—Zaten 11’den önce müşteri olmuyor.”

Müşteri de hasta, esnaf da hasta... Müşteri de gelmiyor zaten, o da aynı hastalıkla mâlul, o da çarşıya çıkmıyor, ötekisi ne yapsın?

Neler kaçırdık neler...

e. İkindiden Sonra Mescidde Oturmak

Enes ibn-i Mâlik RA’dan rivayet edilmiş bir başka hadîs-i şerife geldik. Bu hadîs-i şerifinde Peygamber Efendimiz buyurmuş ki:⁷

مَنْ صَلَّى الْعَصْرَ، فَجَلَسَ يُمْلِي خَيْرًا حَتَّى يُمْسِيَ،
كَأَنَّ أَفْضَلَ لِمِمَّنْ أَعْتَقَ ثَمَانِيَةً مِنْ وَلَدِ إِسْمَاعِيلَ

(حم. هب. عن أنس)

RE. 426/13 (*Men salle’l-asra, fecelese yumli hayren hattâ yümsiye, kâne efdale mimmen a’teka semâniyeten min veledi ismâîl*) (*Men salle’l-asra*) “Her kim ki ikindi namazını kılar,

⁷ Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.262, no:13786; Beyhaki, *Şuabü’l-İman*, c.I, s.410, no:563; Heysemi, *Mecmaü’z-Zevaid*, c.X, s.134, no:16942; Enes ibn-i Mâlik RA’dan.

Kenzü’l-Ummal, c.VII, s.383, no:19404; *Camii’l-Ehadis*, c.XX, s.491, no:22706.

(*fecelese yumlî hayren*) namazı kıldıktan sonra oraya oturur, hayır imlâ ederse...”

“—Hayır imlâ etmek ne demek?”

Adamın bilgisi, mâlumâtı var; dindar ve alim. Oturur oraya, gelen talebeye, cemaate ve sâi-reye dinî meselelerden, sorulan sorulardan cevaplar verir, hadis okur, âyet izah eder. Ne zamana kadar? (*Hattâ yümsiye*) “Akşama kadar...” Akşamlayıncaya kadar, ikindiyle akşam arasında ilmî faaliyetle, hayır öğreterek devam eder.

Bir iki keresinde böyle yapıverirse, ne olur?

(*Kâne efdale mimmen a'teka semâniyeten min veledi ismâîl*) “Hz. İsmail AS’ın evlâdından sekiz asil insanı kölelikten kurtarıp âzad etmekten daha fazla sevap kazanır.”

Arapların içinde Hz. İsmail AS’ın asâleti var. Araplar’ın özü o, balın kaymağı o... En asil insanlardan sekiz tane köleyi esaretten kurtarmış, parasını ödeyivermiş de kurtarmış gibi, ondan daha fazla sevap kazanır.

Allah hocalarımızdan razı olsun... Şimdi biz bu hadisi ne zaman okuyoruz? İkinci namazını kıldık, arkasından okuyoruz, değil mi? Siz niye oturuyorsunuz, ben niye konuşuyorum? İkindiden sonra ne okuyoruz?

“—Peygamber SAS Efendimiz’in hadisini okuyoruz.”

Ne zamana kadar?

“—Akşamı buluyoruz, akşamlıyoruz.”

Şimdi bunun arkasından –siz daha unuttunuz onu, ben de biraz yaptıramıyorum– Kur’ân-ı Kerîm cüzleri dağıtılır, herkes hatim okur, hatme iştirak eder, ondan sonra duası yapılırdı. O zaman kadar akşam vakti girerdi. Müezzin ezan okur, akşamı kılıp öyle çıkılırdı.

Böyle yapılırsa, Hz. İsmail evlâdından sekiz tane asil insan âzad etmekten daha fazla sevap var. Bak dedelerimiz, hocalarımız işlerimizi nasıl ayarlamışlar... Biz farkında değiliz de yapıyoruz. Sonra hadis karşımıza çıkınca yüzümüze bir tebessüm yayılıyor; ”Oh ben ne güzel iş yapıyormuşum meğerse...” diye, o zaman anlıyoruz. Demek ki hocalarımızın, Allah razı olsun, ”İkindiden sonra hadis okunsun!” diye tavsiye etmelerinin sebebi buymuş.

Biliyor musunuz ki –bu hadise başlamadan söyleyeyim– dua eden kimseyle âmîn diyen insan ecirde müşterektir. Hatta âmîn diyenin niyetine göre Allah verir. Yani dua edenin kalbinde bir başka niyet varsa, lafı biraz kıvırtıp da laf cambazlığına getiriyorsa bile, âmîn diyenin niyetine göre Allah sevap verir.

Birisi Kur’an okuyor, sen de o sûreyi biliyorsun ama o okuyor diye dinliyorsun. Okuyan da dinleyen de ecirde eşittir. Varsın, dinle, korkma; dinlemek de okumak da eşit, sevabı aynı... İlim de öyle; öğretmek de öyle, öğrenmek de öyle... Allah bizi öğreten, öğrenen insan olmaktan ayırmasın...

En tatlı şey... Burada karşı duvara kadar üstü yemek yığılı ziyafet sofrası olsa, bundan daha kıymetli olmaz; çünkü Peygamber Efendimiz'in mübarek hadisleri... Biz bunlardan bir tanesiyle belki âhiretimizi kazanırız, cenneti kazanırız. Kırk gün devam ediversek; "Şu hadislerin bereketine ben de nâil olayım." diye, haydi bakalım cehennemden âzatlık diplomasını koynumuza koyacağız.

f. Hac ve Umre Sevabı

Öbür hadis... Tirmizî'nin Enes ibn-i Mâlik RA'dan rivayet ettiğine göre, SAS Efendimiz şöyle buyurmuşlar:⁸

مَنْ صَلَّى الْفَجْرَ فِي جَمَاعَةٍ، ثُمَّ قَعَدَ يَذْكُرُ اللَّهَ
حَتَّى تَطْلُعَ الشَّمْسُ، ثُمَّ صَلَّى رَكْعَتَيْنِ؛ كَانَتْ لَهُ
كَأَجْرِ حَجَّةٍ وَعُمْرَةٍ تَامَّةٍ، تَامَّةٍ، تَامَّةٍ

(ت. حسن عن انس)

RE. 426/14 (*Men salle'l-fecre fî cemâatin, sümme kaade yezkürü'llâhe –veyahut kaade bi-zikri'llâhi– hattâ tatlua'ş-şemsü, sümme sallâ rek'ateyni; kânet lehû keecri hacetin ve umretin tâmmetin, tâmmetin, tâmmetin*)

Bu hadîs-i şerif altı sahih hadis kitabından Tirmizî'nin kitabında yer almış. Tirmizî hadisin arkasına da *hasen* kelimesini koymuş.

⁸ Tirmizî, *Sünen*, c.II, s.481, no:586; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.II, s.9; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.808, no:21508; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XX, s.496, no:22727.

Ne demek?

“—Bu hadîs-i şerif hasen bir hadîs-i şeriftir.” demek. Neden bunu izah ederek söylüyorum?

Bazı kardeşlerimiz bu mesele hakkında kem küm etmişler de, onun için kaynağını da söylüyorum ve o hadis alimlerinin bu hadis hakkındaki hükmünü de söylüyorum.

(Kàle't-tirmiziyyü hasenün) “Tirmizî bu hadise hasen hadistir demiş.” Zayıf dememiş, uydurma dememiş, bir şey dememiş; hasen hadis demiş. Hatırınızda iyi tutun!

Nedir bu hadîs-i şerif:

(Men salle'l-fecre fî cemâatin) “Kim sabah namazını cemaatle camide kılsa, *(sümme kaade yezkürü'llàhe hattâ tatlua'ş-şems)* sonra Allah'ı zikrederek zamanını değerlendirmek sûretiyle, güneş doğup kerahat vakti çıkıncaya kadar oturursa...”

“Kim cemaat içinde sabah namazını kılsa, sonra Allah'ı zikreder bir halde oturursa... Yani namazı kıldıktan sonra oturacak, Allah'ın zikriyle meşgul olacak. Ne zamana kadar? Güneş doğudan doğuncaya kadar. Doğdu, etrafı aydınlattı, o zamana kadar...”

(Sümme sallâ rek'ateyn) “Kerahat vakti geçtikten sonra, kalkıp iki rekât namaz kılsa...”

Zikirle meşgul oldu, güneş doğdu, o da kalktı iki rekât namaz kıldı.

(*Kânet lehû keecri hâcetin ve umretin tâmmetin, tâmmetin, tâmmeh*) “Böyle oturmak, bu ibadeti yapmak, ona o gün tam bir hac ve umre yapmış gibi sevap kazandırır; tam bir hac ve umre yapmış gibi, tam bir hac ve umre yapmış gibi...” buyurmuşlar.

Nasıl bir hac ve umre bu? “Eksiksiz tamam bir hac ve umre, eksiksiz tamam bir hac ve umre, eksiksiz tamam bir hac ve umre yapmış gibi ecir alır.”

Allah hocalarımızdan razı olsun... Bizi oturtular, uykumuz gelirdi, gözümüzü oğuştururduk, zor gelirdi, hemen namazı kılsak, pabucumuzu kapsak da yatağa ‘yatsak diye yatağı gözlerdik. Ama alıştırdılar.

Burada her sabah ne güzel Yâsînler okunur, Hatm-i Hâceler yapılır, dualar edilir. Güneş doğduktan sonra iki rekât namaz kılar millet, duasını yapar. Sâlimen, gânimen, ganimetleri almış, sevapları yüklenmiş olarak öyle döner. Sebep olanlardan Allah razı olsun...

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki:⁹

⁹ Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.274, no:22414; Taberânî, *Mu’cemü’l- Kebîr*, c.XVII, s.226, no:628; Kudâî, *Müsnedü’ş-Şihâb*, c.I, s.85, no:86; İbn-i Hibbân, *Tabakâtü’l-Muhaddisîn*, c.IV, s.217; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.VII, s.383; İbn-i Adiy, *Kâmil fi’d-Duafâ*, c.II, s.342; Ebû Mes’ud el-Ensârî RA’dan.

Tirmizî, *Sünen*, c.V, s.41, no:2670; Ebû Ya’lâ, *Müsned*, c.VII, s.275, no:4296, İbn-i Ebi’d-Dünyâ, *Kadâi’l-Havâic*, c.I, s.39, no:27; Enes ibn-i Mâlik RA’dan.

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.357, no:23077; İbn-i Adiy, *Kâmil fi’d- Duafâ*, c.III, s.298; Süleyman ibn-i Büreyde babasından.

الدَّالُّ عَلَى الْخَيْرِ كَفَاعِلِهِ

(حم. طب. خط. عد. عن أبي مسعود الأنصاري؛ ت. ع. وابن أبي الدنيا عن أنس؛ حم. عد. عن

سليمان بن بريدة عن أبيه؛ هب. عد. عن ابن عباس)

(*Ed-dâllü ale'l-hayri kefâilihî*) “Bir hayra delâlet eden onu işlemiş gibi ecir alır.”

Onu bize öğreten hocalarımız bu kıldığımız namazların ecirlerini kabirlerinde hep alıyorlar. Biz de başkalarına öğretelim, biz de hayırlara delâlet edelim!

Cemaatle olmak şartı var, bir. Burada, (*fî cemâatin*) cemaat içinde diyor. Ondan sonra, Allah'ın zikriyle meşgul olmak şartı var. Ne yapacak? Eline tesbihi alacak, zikredecek.

Zikir nedir?

Kur'ân-ı Kerîm zikirdir.

إِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا الذِّكْرَ وَإِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ

(الحجر: ٩)

Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VI, s.116, no:7657; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.V, s.90; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.III, s.34, no:2384; İbn-i Hacer, *Lisânü'l-Mîzân*, c.IV, s.351, no:1031; Ukaylî, *Duafâ*, c.III, s.306, no:1317; Sehl ibn-i Sa'd RA'dan.

Bezzâr, *Müsned*, c.V, s.150, no:1742; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VI, s.266; İbn-i Hibbân, *Tabakâtü'l-Muhaddisîn*, c.III, s.555; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.III, s.418; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXVIII, s.193; Hz. Aişe RA'dan. RE, 207/5.

(*Innâ nahnü nezzelne'z-zikre ve innâ lehû lehàfizùn*) “Zikri, yâni Kur'an-ı Kerim'i biz indirdik; onun hıfzedilmesi, korunması da bize aittir. Kıyamete kadar onu biz koruyacağız.” (Hicr, 15/9) âyet-i kerîmesi yok mu?

Ne demek? Kur'an'ın adı bile zikirdir.

وَهَذَا ذِكْرٌ مُّبَارَكٌ أَنْزَلْنَاهُ

(الأنبياء: ٥٠)

(*Ve hâzâ zikrûn mübârekün enzelnâhu*) “Bu Kur'an size indirdiğimiz mübarek bir zikirdir.” (Enbiya, 21/50) Bu âyetten de anlaşılıyor.

Demek ki Kur'ân-ı Kerîm zaten zikirdir, tepeden tırnağa zikirdir, zikrin özüdür, hülâsasıdır, kaymağıdır, balıdır.

Kur'an okursa olur, zikir sayılır. *Lâ ilâhe illa'llâh, Sübhana'llâh, El-hamdü li'llâh, Allâhu ekber, Lâ havle ve lâ kuvvete illâ billah...* Onlar da zikir. Onlar da zaten zikir deyince ilk hatıra gelenler...

“—Efendim ben başka yerde gördüm, Arabistan'da gördüm, Irak'ta gördüm, Kahire'de gördüm veya hut bizim Antep'te gördüm, Erzurum'da gördüm: Sabah namazını kılıyorlar, hoca efendi rahleyi önüne koyuyor, fıkihtan bir kitap okuyorlar.”

O da zikir...

“—Tefsir okuyorlar.” O da zikir...

“—Hadis okuyorlar.”

O da zikir...

“—Biz şimdi ne yapıyoruz?”

Zikrediyoruz. Zikir düşmanları çatlasın!

Biz şu anda koca cemaat hâlinde topluca zikrediyoruz, hadis okuyoruz; Allah'ın adı anılıyor, dini öğreniliyor, öğretiliyor. İşte zikir bu...

Böyle bir şekilde vaktini değerlendirirse... (*Hattâ tatlua*'ş- *şemsü*) “Güneş doğuncaya kadar.”

Mâlum, güneş doğunca bir müddet namaz kılınmama vakti vardır, ona vakt-i kerâhat derler. Onun da dinimizde delilleri var, hadisler var, büyüklerimizin bize tavsiyesi var. Güneş tam doğarken namaz mekruh, kılınmaz.

Neden? Biz güneşe tapıcılara benzemeyelim diye. Biz Müslümanız, biz kimseye benzemeyiz! Benzemeye ihtiyacımız yok, herkes bize benzesin!

حاجة مشاط نیست روی دل آرام را

Hâcet-i meşşât nist rûy-ı dil-âram ra

“Güzel yüzün süslenmeye ihtiyacı yoktur.”

Gönül çekici, gönlü dinlendiren güzel yüzün süslenmeye ne ihtiyacı var? Ne boyanıyorsun? Yazık değil mi? O güzelliği ne karalıyorsun? Güzel yüzün süslenmeye ihtiyacı olur mu?

Ay gibi yüzü var, boyanmaya kalkmış. Yay gibi kaşları kirpikleri var, sürmelenmiş... Ne lüzum var? Allah süslemiş, daha güzel...

Bizim dinimiz güzeldir. Bizim başkasından bir şey almaya, süslendirmeye ihtiyacımız yok. Şu bilgilere bakın! Bunu hangi kitapta okudunuz?

Ben ilkokulu okudum, ortaokulu okudum, liseyi okudum, mühendislik okullarında hocalık

yaptım, üniversitede hocalık yaptım; nerelerde var böyle bilgiler, gösterin bakalım!

Hiçbir yerde yok!

Eflatun bir laf söylemiş, toprağı kazacaksın kazacaksın da küçücük bir parça, tek tük kömür çıkmış gibi... Aristo bir söz söylemiş, tek tük... O da doğru mu eğri mi, işe yarar mı yaramaz mı, Allah bilir... Falanca batılı filozof bir söz söylemiş, tek tük... Allah bilir, belki buradan çalmıştır.

Bizim kimseye ihtiyacımız yok... Bizim uykumuzdan uyanıklığıımıza kadar, evimizden işimize kadar, bedenimizden ruhumuza kadar, tırnağıımızdan dişimize kadar dinimiz her türlü güzelliğı bize öğretmiştir. Avrupalı daha yıkanmasını bilmezken, bizim hamamlarımız şırl şırl akardı. O zamanlar onlar bizi ayıplıyorlardı:

“—Bu adamlar hasta olacak ya, böyle bu kadar çok yıkanılır mıydı?” diyorlardı.

Onların evlerinde yüznumara yokken, bizde kanallar yapılmıştı.

Bizde tırnaklar uzatılmaz.

“—Hocam sosyetikler darılacaklar, kızacaklar.”

Akıllarını başlarına toplasınlar. Koskoca tırnak... Biraz bir yere takıldı mı çat diye tırnağın kırılmıyor mu? Kırılıyor.

Çizmiyor mu? Çiziyor.

Her şeyi güzel tutamıyor. Bir şey tutacak, tırnakları cadı tırnağı gibi uzun, süs diye uzatmış. Altına bir şey girer.

“—Kes be mübarek! Ne olacak, ne diye uzatıyorsun? Dinimiz kesmeyi emretmiş, ne diye uzatıyorsun?”

“—Batılılar öyle yapıyor.”

Üstüne oje sürüyor... Kına sür, ne diye kâfire benziyorsun? Kına da kırmızı değil mi? Kına da kırmızı, oje de kırmızı... Kına sür be kardeşim, ona müsaade var.

Bizim dinimiz güzellikten anlamaz mı sanıyorsun?

Daha adamların bir şeyden haberleri yokken, koltuk altımızı temizlemek, kasıklarımızı temizlemek hepsi bize öğretilmiş. Biz günde beş vakit abdest alırız, kolumuzu dirseğimize kadar yıkarız, yüzümüzü yıkarız, burnumuzu yıkarız, ağzımızı çalkalarız. Bizim el-hamdü lillâh her şeyimiz güzeldir.

Ama güzellikten anlayan insan lâzım! Boncukla elması mahalle bakkalı anlamaz ki; hakikiyle sahteyi kuyumcu bilir. İkisi de altın lira gibi. “Yok, bu sahte, şu hakikisi!” Kuyumcu bilir, erbâbı bilir. İşte bu güzellikleri anlayacak erbab insan lâzım!

Adam Avrupa’da hıristiyan olarak doğmuş. Ondan sonra komünist olmuş. Bakmış, kiliseyi sevmemiş:

“—Ya böyle şey olmaz, safsata! Benim okuduğum ilmî kitaplarla bu kilisede öğretilen şeyler doğru değil. Bunun aslı esası yok, hurafe bu!” demiş, komünist olmuş, sosyalist olmuş.

Marks’ı okumuş, Lenin’i okumuş, Engels’i okumuş, diyalektik materyalizmi okumuş... Azılı komünist, solcu...

“—Nedir bu zenginlerin yaptığı! İşçiler davranın, kollayın kendinizi, hücum!” demiş.

Sonradan başka medeniyetleri de incelemiş, Budizm’i incelemiş, Brahmanizm’i incelemiş. Sonunda bir de İslâm’ı incelemiş; eskiden yaptıklarına utanmış, kaldırmış parmağını, müslüman olmuş.

Bizim memlekete de geliyor da müslümanlığa dair konferans veriyor, gazeteler yazıyor. Yoksa biz söylesek:

“—Fransa’da böyle bir adam var, böyle müslüman olmuş.” desek;

“—Git yahu! Siz de her şeyi büyütüyorsunuz! Onun aslı esası yoktur!” derler.

Bereket adam geldi de, burada boyunu da gördüler, posunu da gördüler, resmini de çektiler; hayal değil, uydurma değil, öyle anlaşıldı. Öyle filozof ki, zamanın filozofu ki ”Komünizmin, sosyalizmin bütün kitapları kaybolsa bu adam oturur yazar.” diyorlar. Yani sosyalizmin filozofu... Adam geldi müslüman oldu.

Eğer Hıristiyanlık’ta böyle bir hâdise olsa, yani eline böyle bir fırsat geçse, Amerika bunu gökyüzüne yazar! Ama biz müslümanlar işte bu durumdayız...

Güzellikten anlayan nasıl geliyor!

Sen kazıda bir şey buluyorsun, bir kenara atıyorsun. Bir Avrupalı geliyor; “Bunu kaç para satarsın?” diyor, alıyor, götürüyor. Antikanın kıymetini anlıyor.

Sen bir halı, kilim parçasına bakıyorsun:

“—Eskimiş bu; bunu kilimciye, halıciya verelim. Camiye yeni halıfleks döşeyelim!” diyorsun.

Sen o sattığın halının ne olduğunu biliyor musun? 200 bin dolara satıldı!

“—A! Öyle mi? Tüh ya! Ben ona kenarı yırtık diye hiç önem vermedim.”

Sen ne anlarsın güzellikten?

Güzellikten anlamayana sözümüz yok. Güzellikten anlamak lâzım!

Herhalde sözü çokça uzattım.

Allah kusurlarımızı affeylesin... Allah dinimizin güzelliklerini duya duya, tada tada, dimağında o lezzetleri hisse ede has, hâlis, samimi, içten müslümanlığı yaşamayı cümlemize nasib eylesin... Allah cümlelizden razı olsun...

Fâtiha-ı şerife mea'l-besmele-i şerife.

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

24. 03. 1985 - İskenderpaşa Camii

[Bütün HADİS DERSLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

